

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

„ Wprowadzanie form językowych”

Bogumiła Folwarczny, Danuta Meus,
Elżbieta Kwietniewska - Strozik, Grażyna Kasza,

LIDER PROJEKTU

Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania
im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach

PARTNER PROJEKTU

GMINA ŻARKI

PROJEKT „PRAKTYKA CZYNI MISTRZA!” JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Biuro Projektu: „Praktyka czyni mistrza!”
Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach
ul. Krasieńskiego 2, II p, p. 216, tel. **603600289** lub **601328361**
e-mail: pcm@swsz.katowice.pl lub pcm.promocja@swsz.katowice.pl

Wprowadzenie form językowych: List, klasa 3

List jest użytkowa formą wypowiedzi. Kierujemy go zawsze do określonego adresata. Wyróżniamy dwa rodzaje listów: oficjalne i prywatne.

Cechy charakterystyczne listu:

Forma:

- podstawową formą listu jest monolog – jest to wypowiedź skierowana do konkretnego odbiorcy,
- łączy elementy kilku innych form wypowiedzi: opowiadania, opisu sytuacji, opisu własnych uczuć (monolog liryczny), opisu właściwego (np. wyglądu kogoś lub czegoś), streszczenia oraz sprawozdania.

Struktura listu:

- 1 część – Wstęp
- 2 część – Treść właściwa
- 3 część – Zakończenie

Układ listu:

Nazwa miejscowości i data (po prawej stronie u góry) np. Kochana Babciu!, Cześć Kasiu!

Nagłówek (na środku strony) – używamy konkretnych zwrotów

Treść listu / treść właściwa zawiera wszystko, o czym chcemy opowiedzieć adresatowi.

Pozdrowienia / zakończenie: np. Całuję gorąco!, Pozdrawiam serdecznie.

Podpis (po prawej stronie na dole)

Plan listu:

- a) Miejscowość, data
- b) Do kogo piszemy?
- c) O czym chcemy poinformować? Co chcemy przekazać?
- d) Dlaczego zachęcamy do odwiedzenia miasta?
- e) Zakończenie.

Przypomnienie:

Zwroty grzecznościowe (Tobie, Ci, Ciebie, Twój, Twoich, Ty) piszemy wielką literą!!!

Wskazówki do napisania dobrego listu:

Pisz na ładnej, czystej kartce.

Pamiętaj o budowie listu.

Zwroty grzecznościowe pisz wielką literą.

Sprawdź, czy nie zrobiłeś błędów ortograficznych.

Staraj się pisać ładnym, czytelnym pismem.

Pamiętajmy o właściwym zaadresowaniu koperty!

Przykład 1:

(górny margines)

(miejscowość, data) Katowice, 03.09.2012 r.

(odstęp)

(nagłówek) Kochana Kasiu!

(akapit) *Piszę do Ciebie, bo chcę Ci opowiedzieć o moich wakacjach.* (wstęp – zdanie określające cel napisania listu)

(właściwa część listu, rozwinięcie)

(akapit) *Byłam nad morzem razem z rodzicami. Cały czas było gorąco. Jadłam dużo lodów i kąpałam się w morzu. Fale były bardzo duże! Moi rodzice cieszyli się wyjazdem, powiedzieli, że bardzo odpoczęli od pracy. Kupiłam wiele pamiątek i nazbierałam mnóstwo muszelek. Poznałam mile koleżanki, z którymi też teraz koresponduję. Było naprawdę super! Żałuję, że mogłam tam być tylko przez 2 tygodnie, z chęcią zostałabym dłużej! Nie mogę się doczekać przyszłorocznych wakacji!*

(akapit) *Tęsknię za Tobą, mam nadzieję, że niedługo się spotkamy!* (zakończenie)

(odstęp)

(zwrot grzecznościowy) *Gorąco Cię pozdrawiam*

(podpis) *Twoja Marysia*

(dolny margines)

Przykład 2:

Katowice, 01.12.2012 r.

Drogi Mikołaju!

Jestem uczennicą klasy III. Chętnie uczę się wszystkich przedmiotów, ale najbardziej lubię matematykę. Interesuje mnie też przyroda. Staram się odrabiać wszystkie lekcje i być pilną uczennicą. Słucham rodziców i naszej Pani w szkole i prawie zawsze jestem grzeczna!

Drogi Mikołaju, wiem, że pomagasz dzieciom spełniać ich pragnienia. Proszę Cię, przynieś mi kalkulator i ciekawą książkę o zwierzętach.

Pozdrawiam Cię

Monika

Scenariusze zajęć wprowadzających do pisania listu następującymi metodami kształcenia sprawności językowej:

Scenariusz pierwszy:

Metoda analizy i twórczego naśladowania wzorów.

Czynności nauczyciela	Czynności ucznia
<p>1. Powitanie uczniów.</p> <p>2. Nauczyciel odczytuje na głos wiersz Jolanty Gajdy „Wakacje”. Zaleca uczniom uważne słuchanie oraz śledzenie odczytywanego tekstu.</p> <p style="text-align: center;">Wakacje Jolanta Gajda</p> <p><i>Hej! Koniec już nauki! I co wy dzieci na to? Żegnamy się ze szkołą bo wreszcie przyszło lato!</i></p> <p><i>Słońce nam obiecuje wakacyjną przygodę. Gdzie pojedziesz w tym roku? W góry czy nad wodę?</i></p> <p><i>Górskie szczyty zdobywać to wyczyn nie lada, lecz stękać gdzieś na szlaku nikomu nie wypada!</i></p> <p><i>Dzikie, morskie fale to także jest wyzwanie, lecz każde dziecko lubi pływanie i chlapanie.</i></p> <p><i>A może gdzieś na łące spędzimy miłe chwile? W wysokiej leżąc trawie I licząc motyle...</i></p> <p><i>O - jeszcze zapomniałem o jednej możliwości. Wszak u babci na wsi też można by zagościć.</i></p> <p><i>Eh, żeby tak znaleźć miejsce gdzie wszystkie są atrakcje: wieś, morze, góry, łąka... TO byłyby WAKACJE!</i></p>	<p>1. Powitanie nauczyciela.</p> <p>2. Uczniowie słuchają wiersza i śledzą jego tekst.</p>
3. N. prosi uczniów o powtórne ciche przeczytanie wiersza.	3. Uczniowie wypełniają polecenie nauczyciela.
<p>4. N. przeprowadza rozmowę na temat zbliżających się wakacji. Zadaje pytania:</p> <p>- <i>Jakie propozycje spędzania wakacji pojawiają się w wierszu?</i></p>	4. Dzieci odpowiadają na pytania nauczyciela, słuchają uważnie odpowiedzi koleżanek i kolegów.

<p>- Gdzie chciałbyś spędzić swoje wakacje? Dlaczego?</p> <p>- Czy macie już jakieś wakacyjne plany?</p> <p>- Czy będziecie tęsknić za babcią/ kolegami/ rodzicami?</p> <p>- Kiedy jesteśmy gdzieś daleko poza domem to co wysyłamy naszym bliskim? (LIST)</p> <p>- Czy wy dostaliście kiedyś list?</p>	
<p>5. Wprowadzenie tematu lekcji: <i>Wysyłamy list z wakacyjnego wyjazdu.</i> N. zapisuje temat lekcji na tablicy.</p>	<p>5. Uczniowie przepisują temat do zeszytu.</p>
<p>6. N. rozdaje dzieciom przykładowy list z wakacji (przykład 1). Przypomina, co powinno znaleźć się w poprawnie napisanym liście (nazwa miejscowości i data, nagłówek, treść listu, pozdrowienia, podpis).</p>	<p>6. U. słuchają N.</p>
<p>7. N. prosi U, żeby podkreślili na otrzymanym wzorze: datę, nagłówek, zakończenie i podpis i zwrócili uwagę na to, w którym miejscu się one znajdują.</p>	<p>7. U. podkreślają wymienione elementy i mówią, gdzie powinny się znajdować (data i miejscowość w prawy górnym rogu, nagłówek na środku itp.).</p>
<p>8. Ćwiczenia analityczne. N. rozdaje „listy z lukami” i prosi o wpisanie brakujących elementów np.:</p> <p style="text-align: center;">[ ] , dn. [ ]</p> <p style="text-align: center;">Droga [ ]</p> <p style="text-align: center;">Piszę do [ ] , bo zbliżają się ferie i bardzo chciałbym [ ] odwiedzić. Stęskniłem się za [ ] i za [ ] psami, a szczególnie za Burkiem.</p> <p style="text-align: center;">Czy mogę tym razem przyjechać z moim kolegą, Grzesiem? Chciałbym mu pokazać [ ] dom i okolicę.</p> <p style="text-align: center;">Pozdrawiam serdecznie</p>	<p>8. U. wypełniają listy, a następnie odczytują na głos poprawną wersję.</p>
<p>9. Ćwiczenia transformacyjne. <i>Teraz, kiedy już wiecie, jak powinien wyglądać list, korzystając z przykładu, który dostaliście, napiszcie sami list z wakacji.</i> N. kontroluje pracę uczniów.</p>	<p>9. Dzieci piszą samodzielnie list z wakacji.</p>
<p>10. N. prosi chętnych o odczytanie na głos treści listu, następnie zbiera gotowe listy i sprawdza ich poprawność.</p>	<p>10. U. odczytują listy.</p>
<p>11. Zakończenie zajęć. N. żegna się z uczniami.</p>	<p>11. Dzieci żegnają nauczyciela.</p>

Scenariusz drugi:

Metoda instrukcji i norm.

Czynności nauczyciela	Czynności ucznia
1. Powitanie uczniów.	1. Powitanie nauczyciela.
2. N. wprowadza i zapisuje na tablicy temat lekcji: „Piszemy list do kolegi”.	2. U. przepisują temat lekcji do zeszytu.
3. N. rozpoczyna lekcję: <i>Dziś będziemy uczyć się, jak napisać list. Czy ktoś z was pisał lub dostał już kiedyś list? Czy wiecie, co powinno znaleźć się w poprawnie napisanym liście?</i>	3. U. uczestniczą w dyskusji.
4. Nauczyciel podsumowuje rozmowę, podaje zasady poprawnie napisanego listu, rozrysowuje na tablicy schemat/ układ listu i omawia go. Następnie rozdaje dzieciom kartki, na których wypisane są niezbędne elementy listu: <ul style="list-style-type: none"> • miejscowość i data jego napisania – w prawym górnym rogu; • nagłówek – zwrot do adresata – poniżej, pośrodku kartki, np. Szanowny Panie, Drogi Przyjacielu, Kochana Babciu, Cześć Aniu itp.; • zasadnicza treść listu (wstęp, rozwinięcie, zakończenie); • pożegnalny zwrot grzecznościowy, np. Serdecznie pozdrawiam, Trzymaj się, Całuję itp.; • podpis nadawcy – u dołu; na końcu może znajdować się postscriptum, czyli dopisek, w którym można zawrzeć informacje, o których zapomniało się wcześniej).	4. Uczniowie słuchają nauczyciela, wklejają kartki do zeszytów, wskazani uczniowie odczytują ich treść na głos. Dzieci słuchają nauczyciela i przepisują wskazówki.
Ponadto, nauczyciel przypomina, a potem zapisuje na tablicy wskazówki, które mają ułatwić napisanie dobrego listu: Pisz na ładnej, czystej kartce. Pamiętaj o budowie listu. Zwroty grzecznościowe pisz wielką literą. Sprawdź, czy nie zrobiłeś błędów ortograficznych. Staraj się pisać ładnym, czytelnym pismem.	
5. Nauczyciel prosi dzieci, żeby korzystając z podanych zasad pisania listów, samodzielnie napisały list do kolegi lub koleżanki. W trakcie pracy dzieci N. kontroluje ich działania, pomaga tym, którzy mają problemy.	5. U. słuchają polecenia N. Uczniowie piszą list.
6. N. prosi chętnych uczniów o przeczytanie na głos swojego listu i sprawdza ich poprawność. Zleca dzieciom sprawdzenie, czy ich prace spełniają kryteria. Sprawdza prace i nanosi poprawki.	Chętni uczniowie odczytują listy, sprawdzają czy spełniają określone wcześniej normy. U. poprawiają swoje prace.
7. N. prosi dzieci o przepisanie „na czysto” swoich listów: <i>Napiszcie proszę swoje listy jeszcze raz, pamiętajcie o wszystkich zasadach. Nie zapomnijcie</i>	7. U. przepisują listy.

<i>o odpowiednim układzie listu!</i>	
8. Nauczyciel dziękuje dzieciom za uczestnictwo w zajęciach i żegna się z dziećmi.	8. U. żegnają się z N.

Scenariusz trzeci:

Metoda przekładu intersemiotycznego.

Czynności nauczyciela	Czynności ucznia
1. Powitanie uczniów.	1. Powitanie nauczyciela.
2. Nauczyciel przeprowadza zabawę „Kalambury”, wybiera 3 chętnych uczniów, którzy odegrają scenę powstawania, odbierania i wysyłania listu nie używając przy tym słów. Zadaniem jednego ucznia będzie „napisanie” listu do kolegi/koleżanki (ma on zawierać dobrą wiadomość), a następnie „wysłanie” listu, kolejny uczeń będzie listonoszem, który odbierze list ze skrzynki i wręczy go odbiorcy, trzeci uczeń otrzyma list i będzie go „czytał”(powinien być radosny z powodu otrzymania go). Zadaniem pozostałej części klasy będzie odgadnięcie, co pokazują ich koledzy.	2. Dzieci uczestniczą w zabawie zainicjowanej przez nauczyciela.
3. N. wprowadza temat: <i>Piszemy list do kolegi.</i>	3. U. słuchają N., zapisują temat w zeszycie.
4. N. przeprowadza rozmowę na temat odegranej przed chwilą scenki: – <i>Czy trudno było się domyślić, co pokazują wam koledzy?</i> – <i>Co powiedziałby listonosz wręczając list?</i> – <i>Co powinniśmy u odpowiedzieć?</i> – <i>Jak myślicie, co mogło być treścią listu?</i> – <i>Czy ucieszylibyście się, gdybyście dostali taki list?</i>	4. U. uczestniczą w rozmowie, odpowiadają na pytania N., podają propozycję treści listu.
5. N. pyta dzieci, co powinno znaleźć się w poprawnie napisanym liście, podane poprawne odpowiedzi zapisuje na tablicy, prosi o przepisanie ich do zeszytów.	5. U. wymieniają niezbędne elementy listu, następnie zapisują je w zeszytach.
6. N. zleca napisanie listu do kolegi/koleżanki, który mógłby być wysłany w zabawie przeprowadzonej na początku lekcji (powinien zawierać dobrą wiadomość). Przypomina o budowie listu, zaleca skorzystanie z informacji zapisanych w zeszycie.	6. U. piszą listy, korzystają z notatki w zeszycie.
7. N. prosi ochotników o odczytanie listów, koryguje błędy. Sprawdzenie prac dzieci.	7. Chętne dzieci czytają listy, wszyscy uczniowie poprawiają swoje błędy.
8. Zakończenie zajęć.	8. Zakończenie zajęć.

Scenariusz czwarty:

Metoda praktyki pisarskiej.

Czynności nauczyciela	Czynności ucznia
1. Powitanie uczniów.	1. Powitanie nauczyciela.
5. N. wprowadza temat lekcji, mówi: <i>Dzisiaj będziemy pisać list. Czy wiecie jak poprawnie napisany list powinien wyglądać?</i>	5. U. odpowiadają na jego pytania N.
6. N. podaje i omawia wskazówki do napisania dobrego listu, rozdaje uczniom kartki, na których wypisane są następujące zasady: <ul style="list-style-type: none"> • miejscowość i data jego napisania – w prawym górnym rogu; • nagłówek – zwrot do adresata – poniżej, pośrodku kartki, np. Szanowny Panie, Drogi Przyjacielu, Kochana Babciu, Cześć Aniu itp.; • zasadnicza treść listu (wstęp, rozwinięcie, zakończenie); • pożegnalny zwrot grzecznościowy, np. Serdecznie pozdrawiam, Trzymaj się, Całuję itp.; • podpis nadawcy – u dołu; na końcu może znajdować się postscriptum, czyli dopisek, w którym można zawrzeć informacje, o których zapomniało się wcześniej). Ponadto, mówi: <i>Pamiętajcie, żeby zawsze pisać list na ładnej czystej kartce, czytelnym pismem. Nie zapomnijcie o tym, że zwroty grzecznościowe zawsze piszemy wielką literą, a przed wysłaniem listu sprawdźcie koniecznie, czy nie zrobiliście błędów ortograficznych!</i>	6. U. słuchają N., wklejają kartki do zeszytu.
7. Nauczyciel zleca uczniom samodzielne napisanie listu do wybranej przez siebie osoby, może on dotyczyć dowolnego tematu. Ogłasza konkurs na najlepszą pracę. Prosi dzieci, aby pisały na osobnych kartkach i nie podpisywały ich.	7. U. samodzielnie piszą list.
8. Po skończonej pracy, N. prosi dzieci, aby wymienili cechy ich zdaniem najlepszego listu.	8. U. charakteryzują najlepszy ich zdaniem list.
9. Prezentacja prac: N. zbiera wszystkie prace dzieci, a następnie rozwiesza je w przypadkowej kolejności w klasie, kilka prac na tablicy, kilka na gazecie klasowej.	9. U. oddają prace N., a następnie pomagają mu je porozmieszczać po klasie.
10. N. zarządza czytanie prac przez dzieci, nadzoruje ich przemieszczanie się, prosi, aby dzieci nie mówiły, który list należy do nich.	9. U. chodzą po klasie i czytają listy swoich kolegów, przestrzegają instrukcji N.
11. Głosowanie na najlepszy wg dzieci list. N. wskazuje na kolejne prace i prosi dzieci, żeby podniosły rękę, jeśli uważają, że dany list powinien wygrać. N. zapisuje na tablicy, ile głosów otrzymała dana praca. Po podliczeniu głosów, N. prosi, żeby zwycięzca	12. Dzieci uczestniczą w głosowaniu. Zwycięzca „przyznaje się” do autorstwa.

„przyznał się” do swojego dzieła.	
13. N. przepisuje zwycięski list w wersji oryginalnej, następuje wspólna klasowa poprawa pracy. Uwzględniane są błędy ortograficzne, gramatyczne i stylistyczne, w przypadku większych zmian potrzebna jest zgoda autora listu.	13. Dzieci uczestniczą w korekcie tekstu.
14. Po zakończeniu korekty, N. prosi wszystkich o przepisanie zwycięskiego listu do zeszytu.	14. U. przepisują tekst do swoich zeszytów.
15. N. dziękuje dzieciom za czynny udział w zajęciach i zakańcza lekcję.	15. U. słuchają N.

Scenariusz piąty:

Metoda okazjonalnych ćwiczeń sprawnościowych.

Czynności nauczyciela	Czynności ucznia
1. Powitanie uczniów.	1. Powitanie nauczyciela.
2. Nauczyciel: <i>Kochane dzieci! Zbliża się 6 grudnia, jakie mamy święto w tym dniu? Tak, Mikołajki. Powiedzcie mi, co trzeba zrobić, żeby Mikołaj przyniósł nam wymarzony prezent? Trzeba napisać do niego list i dziś właśnie tym się zajmiemy.</i>	2. Dzieci uczestniczą w dyskusji.
3. N. zapisuje na tablicy temat lekcji: Piszemy list do Świętego Mikołaja.	3. U. przepisują temat do zeszytu.
5. N. prosi U., żeby powiedzieli, co powinno znajdować się w liście.	5. U. wymieniają elementy listu, opisują jego wygląd.
6. N. podsumowuje dyskusję, powtarza charakterystyczne składniki listu i ich umiejscowienie: Nazwa miejscowości i data (po prawej stronie u góry) np. Kochana Babciu!, Cześć Kasiu! Nagłówek (na środku strony) – Treść listu / treść właściwa zawiera wszystko, o czym chcemy opowiedzieć adresatowi. Pozdrowienia / zakończenie: np. Całuję gorąco!, Pozdrawiam serdecznie. Podpis (po prawej stronie na dole).	6. U. słuchają nauczyciela.
7. N. zleca samodzielne napisanie listu do Mikołaja.	7. U. piszą list.
8. N. prosi chętnych o odczytanie na głos treści listu, następnie zbiera gotowe listy i sprawdza ich poprawność.	8. U. odczytują listy.
9. Po kontroli prac N. zleca dzieciom przepisanie listu na ładną kartkę w formie, jaką chcieliby wysłać Mikołajowi.	9. U. przepisują starannie list.
10. Nauczyciel dziękuje dzieciom za uczestnictwo w zajęciach i żegna się z dziećmi.	10. U. żegnają się z N.

